

Infrarakentaminen vielä vilkasta – kunnissa säästöpainetta

Infrarakentaminen säilyy korkealla tasolla vuonna 2020 COVID-19 viruksen aiheuttamasta poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta. Valtion 2020 budjetin ja lisäbudjetin ansiosta sekä urakoitsijoiden että suunnittelijoiden kapasiteetti on hyvin käytössä. Uudistalonrakentaminen on ollut ennakoitua vilkkaampaa ja perusväylänpitoon on osoitettu lisää rahoitusta. Vuodelle 2021 odotetaan supistumista, mutta taso säilyy edelleen korkeana. Laskussa ovat talonrakentamisen pohjatyt sekä katu-, maantie-, vesi- ja lentoliikenteen investoinnit. (Infrasuhdanteet 2020–2021; 1.10.2020)

sektori	Investoinnin muutos 2021
Maantiet	lievästi supistuu
Kadut	Supistuu
Radat	Kasvaa
Tietoliikenne	Lievästi kasvaa
Energiahuolto	Lievästi supistuu
Vesihuolto	Ennallaan/supistuu
Muut väylä- ja ympäristöhankkeet	Ennallaan
Kaivosten avaaminen	Kasvaa
Talonrakentamisen alueosat	Supistuu
Kiinteistöjen ulkoalueiden hoito	Ennallaan
YHTEENSÄ	Supistuu lievästi

Infrarakentamisen taso säilyy vuonna 2020 korkeana mm. väyläverkoston sekä vilkkaan talonrakentamisen ansiosta. Vuonna 2021 infrarakentamisen lähes kaikki sektorit supistuvat. Muun muassa vesihuolto- ja katuinvestoinnit uhkaavat lykkääntyä COVID-19 viruksen heikentäessä kuntien talouden tilaa. Kasvavia sektoreita vuonna 2021 ovat ainoastaan ratarakentaminen sekä tietoliikenne ja teollisen tuulivoiman rakentaminen.

Valtion ja kuntien rahoitusvaje

Valtio on 2020 elvyttänyt sekä kuntien, yritysten että yksityisrittäjien taloutta. Elvytyspaketit lisäävät julkista velkaa nopeasti. Suomessa velkasuhde nousee vuonna 2021 68 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Suomen viennin lasku on seurausta kansainvälisen kysynnän romahtamisesta. Vasta kansainvälisten markkinoiden elpyminen nostaa Suomen talouden kasvu-uralle. Nousu tapahtuu viiveellä, sillä vienti Suomesta painottuu vahvasti investointitavaroihin.

2020 lisäbudjetissa väylähankkeita

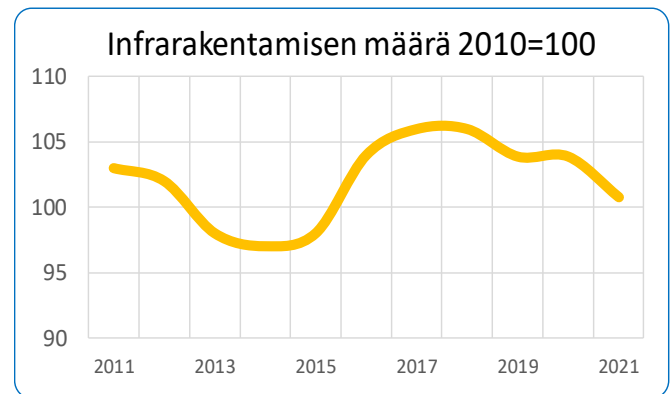
Perusväylänpidon rahoitusta on korotettu 300 milj.€ 2020–2022. Yksitysteiden 2021 avustuksiin on osoitettu 13 milj.€.

Valtion 2020 lisäbudjetissa rahoitusta kohdistettiin rata- ja maantierakentamiseen. Suuria alkavia hankkeita ovat Helsinki-Riihimäki rata, Espoon kaupunkirata, Tampereen raitiotien II vaihe, Kuopion rata-piha, E18 Kehä III, Vt4 Hartola-Oravakivi, Vt8 Eura-joen kohta. Valtion 2021 budjetissa ehdotetaan rahoitusta Turun kehätielle Kausela-Kirismäki ja Tampere-Seinäjoki radan turvalaiteinvestointiin.

On todennäköistä, että EU:n elvytyspaketti tuo lähivuosille paljon lisää julkisia investointeja erityisesti infrapuolelle mutta myös talonrakentamiseen. Syksyn 2020 aikana päätetään EU:n elvytyspaketin (750 mrd.€) Suomen toimista.

Suuret kaupungit investoivat

Suuret kaupungit aikoivat investoida 2020 kunnallistekniikkaan hieman enemmän kuin 2019. Pandemian takia on suunniteltu hankkeiden aloittamisen viivästyttämistä. Käynnissä oleviin hankkeisiin COVID-19 viruksella ei ole ollut merkittävää vaikutusta. Liikkuvien työntekijöiden asumisjärjestelyihin ja hygieniaan on jouduttu panostamaan.

Kasvukeskusten talonrakentaminen sekä suuret infrahankkeet piristävät markkinaa paikallisesti. Perusväylänpidon tasokorotettua rahoitusta on osoitettu tasapuolisesti eri alueille.

Epävarmuus leimaa kaikkia sektoreita

Talonrakentaminen heiluttaa inframarkkinoita

Rakentamisen tuotannon määrän arvioidaan jäävän kuluvana vuonna 2020 lähelle edellisvuoden tasoa. Talonrakentaminen tulee vähenemään vuonna 2021 epävarman suhdanteen sekä normaalia korkeampien tuotantomäärien palautuessa lähemmäs pitkäaikavälin tasojaan niin asuntorakentamisessa kuin myös julkisessa rakentamisessa. ARA:lle on myönnetty rahoitusvaltuuksia käynnistää asunto-tuotantoa. Mikäli muu asuntorakentaminen vähenee, ARA hankkeisiin löytyy taas rakennusliikkeiltäkin kiinnostusta. Epävarmuus kotimaassa ja maailmanmarkkinoilla vaikuttaa voimakkaasti toimitilaja teollisuusrakentamiseen.

Yksityinen sektori

Metsäteollisuudessa on suunnitteilla lähes kymmenen isoa hanketta Kotkasta Kemijärvelle. Outokumpu suunnittelee uutta kuonasulattoa Tornioon. Vuonna 2020 aikana kaivosalalla malminetsintä on edelleen vilkasta ja muutamia kaivoksia ollaan avaamassa. Erityisesti akkuihin käytetyt raaka-aineet kiinnostavat yrityksiä. Salossa toimii jo akkukemitehdas, Sotkamossa on rakenteilla ja Kokkolaan on suunnitteilla akkukemikaalitehdas. Harjavaltaan on rakenteilla akkumateriaalitehdas.

Teollisen tuulivoiman uuden teknologian voimat ovat korkeampia ja tuottavat sähköä aiempaa tehokkaammin. Tuet ja uusi teknologia ovat vilkastuttaneet tuulivoiman rakentamista

Öljyn hinta on heiluttanut maarakentamisen kustannuksia

Koronavirus romahdutti raakaöljyn hinnan. Tämä on näkynyt maarakennuskustannusindeksin osoittamassa kustannuskehityksessä toukokuusta 2020 lähtien. Elokuussa 2020 maarakentamisen kustannukset laskivat 4,6 prosenttia vuoden 2019 elokuusta vuoden 2020 elokuuhun. Kustannusten vuosimuutos vaihteli osaindeksittäin päällysteiden -14,8 prosentista teknisten järjestelmien nolnaan prosenttiin. Tämä tarkoittaa, että sitä, että kaikkien rakenteiden kustannukset ovat laskeneet.

Bruttokansantuotteen muutos

Kuluvana vuonna 2020 Suomen talouden ennakoidaan supistuvan -4...-7 prosenttia. Vuoden 2021 talouskasvun ennakoidaan olevan 2...4 prosenttia. Pandemian takia lähes 30 maan luottoluokitus on laskenut ja ainoastaan yhden nousnut. Suomen luottoluokitus on säilynyt entisellään 2020 (S&P Global Ratings: 19 AA+, 20 AA+)

Suomen tärkeimpien vientimaiden talous

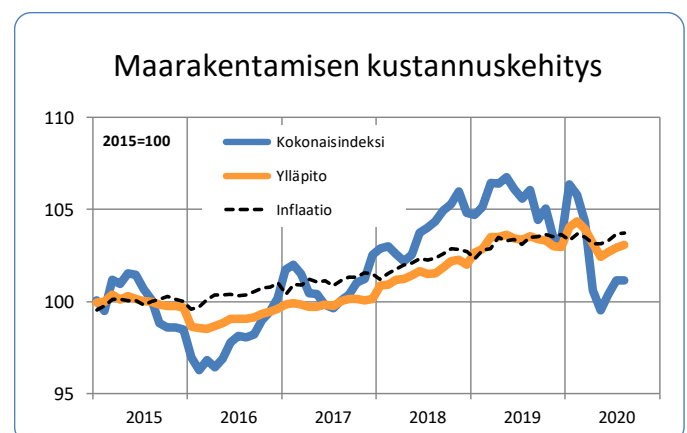
Maailmankauppa supistui alkuvuonna 2020 noin 10 prosenttia. Maailman taloutta häiritsevät mm. COVID-19, kauppasota, taloussaarrot ja Brexit.

Ruotsin talouden ennakoidaan supistuvan vuonna 2020 4,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Romahdus aiheutui viennin ja kotitalouksien kysynnän vähenemisestä. Mittavan elvytyksen ansiosta vuoden 2021 talouskasvuksi ennakoidaan 4,1 prosenttia. (S&P: 19 AAA, 20 AAA).

Venäjän talouden ennakoidaan supistuvan noin 4 prosenttia 2020 ja kasvavan 2,4 prosenttia vuonna 2021. Öljyn hinnan lasku vähentää Venäjän vientituloja. (S&P 19: BBB-, 20: BBB-).

Saksan talous supistuu 2020 arviolta 5,2 prosenttia ja kasvaa vuonna 2021 noin 5,1 prosenttia. Kasvua uhkaavat mm. Brexit, kauppasota sekä Italian tilanne. (S&P: 19 AAA, 20 AAA).

Kiinan talous romahti keväällä 2020 pandemian takia. Suomen pankki ennakoi Kiinan talouden kuitenkin kasvavan noin yhden prosentin vuonna 2020. Vuonna 2021 kasvun arvioidaan yltyvän 7 prosenttiin. Tilannetta heikentää kuitenkin kauppasota USA:n kanssa (S&P: 19: A+, 20 A+).

Lähde: Tilastokeskus

Suhdannekäännä käynnisti hintakilpailun

SKOL suhdannekyselyn 3/2020 mukaan infrasuunnittelun tilauskanta kasvoi viisi prosenttia mutta uudet tilaukset vähenivät seitsemän prosenttia. Tilaukannasta suurin osa muodostuu kotimaan toimeksiannoista. Suhdannetilanteen muutoksen ansiosta neljä vuotta vaivannut suunnittelijapula on helpotanut. Syksyn 2020 merkittävimänä ongelmana pidetään hintakilpailua. Ongelmia aiheuttavat myös tilaajasektorin organisaatiomuutokset ja hankkeiden kireät aikataulut.

Suunnittelijoiden suhdannetilanne:

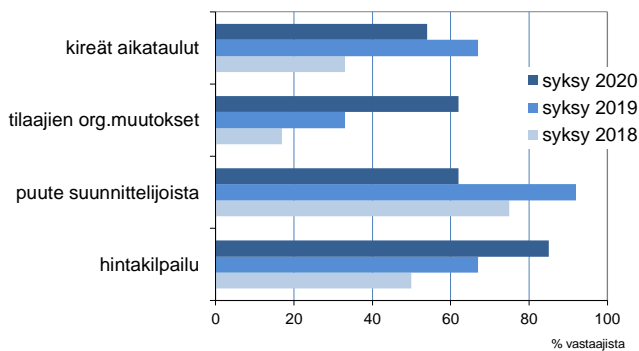
COVID19 vaikutus on toistaiseksi ollut vähäinen. Riskinä on, että se tulee vaikuttamaan työelämään siirtyvien heikompina ammatillisina valmiuksina.

Syksyksi 2019 ennakoitu suhdannekäännä näyttäisi toteutuneen. Kaikki vastaajat arvioivat syksyn 2019 suhdannetilanteen olleen erinomainen tai hyvä, nyt vuoden päästä osuus on laskenut 85 prosenttiin. Loput 15 prosenttia vastaajista kokee suhdannetilanteen tyydyttäväksi. Suhdannetilanteen hyväksi arvioivien osuus Tulos on linjassa SKOL suhdannekyselyn 3/2020 kanssa, jonka mukaan uusien tilausten määrä on vähentynyt.

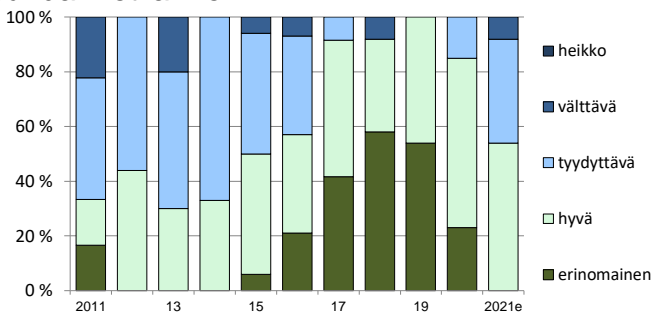
Rakennuttajien mielestä suunnittelijoiden tarjoushalukkuus on normaali eikä siinä ole tapahtunut tai tapahtumassa muutoksia. Normaaliksi suunnittelun tarjoushalukkuuden arvioi yli 70 prosenttia vastaajista.

Suurin osa vastaajista arvioi tarjousten hintatason normaaliksi. Hintatason korkeaksi arvioivien osuus on ollut laskussa vuodesta 2017 lähtien. Syksyn 2020 hintatason korkeaksi arvioivien osuus on enää 30 prosenttia. Vuoden 2021 hintatason arvioi olevan korkea 20 prosenttia vastaajista. Tämä on linjassa suunnittelijoiden itsensä kokeman hintakilpailun lisääntymisen kanssa.

Ongelmat - infrasuunnittelu ja konsultointi

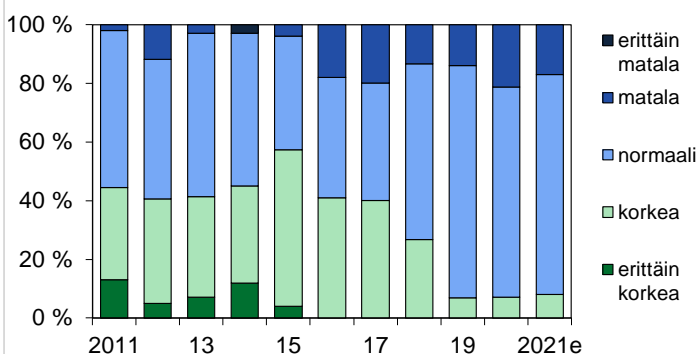

Infrasuunnittelun ja -konsultoinnin suhdannetilanne

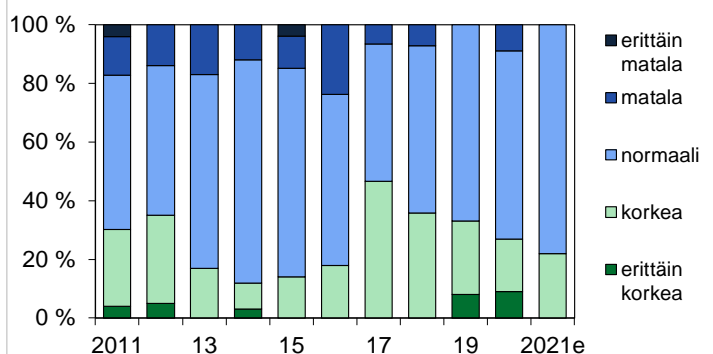
Lähde: Infrasuuhdanteet, suhdannekysely syksy, 2020

Tarjoushalukkuus - suunnittelijat %kyselyyn vastanneista rakennuttajista

Lähde: Infrasuuhdanteet, suhdannekysely syksy 2020

Tarjousten hintataso - suunnittelijat %kyselyyn vastanneista rakennuttajista

Urakoitsijoiden tilauskannan pituus romahtanut puoleen vuoden takaisesta

Poikkeuksellisesta yhteiskunnallisesta tilanteesta huolimatta vuosi 2020 on ollut vilkas vuosi infrarakentajille. Tämä näkyy mm. kapasiteetin käyttöasteessa, joka oli kesällä 80 prosenttia.

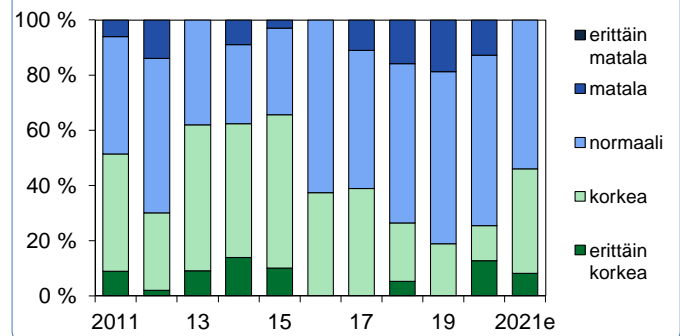
Urakoitsijoiden tilauskannan pituus on kuitenkin romahtanut kesällä 2020 alle neljään kuukauteen vuoden takaisesta ennätyksellisestä 8,25 kuukaudesta. Tätä lyhyempi tilauskanta on ollut edellisen kerran 2008 finanssikriisin seurauksena.

Suhdannetilanteen muutoksesta kertovat myös rakennuttajien vastaukset, joiden mukaan tarjoushalukkuus on kasvussa ja tarjoushintojen taso lasussa.

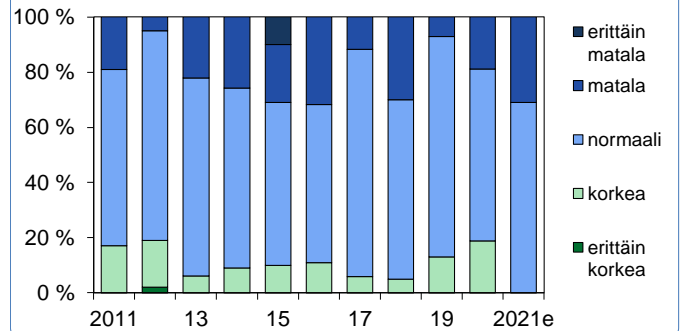
Urakoitsijoiden suhdannetilanne:

Tarjoushalukkuus rakennustöihin

Tarjousten hintataso - urakoitsijat

Lähde: Infrasuhdanteet, suhdannekysely syyskuu, 2020

Rakennuttajat huolissaan suunnittelun laadusta

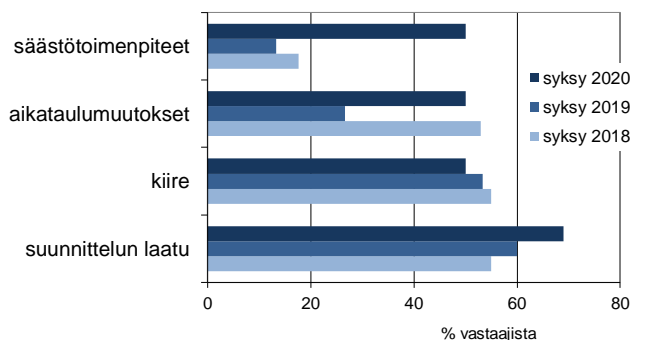
COVID-19 on aiheuttanut kuntasektorilla varovaisuutta uusien hankkeiden käynnistämisessä. Jo käynnissä oleviin hankkeisiin vaikutus on ollut pieni. Vain osassa sähkö- ja valaisinteknisten laitteiden toimituksissa on ollut myöhästymisiä.

Tyytymättömyys suunnittelun laatuun on kasvanut rakennuttajien merkittävimäksi ongelmaksi syksyllä 2020. Näin siitä huolimatta, että suunnittelun suhdannetilanne on normalisoitunut.

Rakennuttajien kiire on ollut kesto-ongelma niin pitkään kuin näitä rakennuttajien suhdannetiedusteluja on tehty. Kiireen taustalla on mm. vaihtuva henkilökunta ja puute osaavista rakennuttajista.

Syksyn 2020 muita ongelmia ovat erilaiset säästötoimenpiteet ja hankkeiden aikataulumuutokset.

Rakennuttajien ongelmat

Lähde: Infrasuhdanteet, suhdannekysely syyskuu, 2020